

D 11

Med anledning av en anmälan till Revisorsnämnden (RN) avseende en godkänd revisor vid registrerade revisionsbolaget X AB öppnade RN ett disciplinärende avseende den revisorn (dnr 2010-679). Vad som framkom vid RN:s utredning föranledde inte RN att vidta ytterligare åtgärder mot revisorn varför ärendet denna dag har avskrivits. Uppgifter i den nämnda utredningen har istället föranlett RN att öppna detta disciplinärende avseende X AB.

Av handlingarna i ärendet framgår följande. Den ovannämnde revisorn var vald revisor i ett aktiebolag, i fortsättningen benämnt bolaget A. Samtidigt som revisorn innehade revisionsuppdraget i bolaget registrerades och sköttes betalningar av bolagets fakturor av ett dotterbolag till X AB; Y AB.

X AB har anfört följande.

Det är korrekt att Y AB har utfört betalningar åt bolaget A. Detta förfarande, som står i strid med X AB:s interna riktlinjer, ska ha ägt rum från och med mars 2008 fram till ett antal dagar in i februari 2009. I anslutning till att den aktuella revisorn i november 2008 åtog sig revisionsuppdraget i bolaget A fick hon från Y AB information om att Y AB:s biträde begränsade sig till att upprätta betalningsförslag och att bolagets företrädare utförde samtliga betalningar. Denna information låg till grund för revisorns oberoendeanalys.

Hos Y AB har använts detaljerade blanketter för uppdragsbeskrivningen. Av blanketterna framgår tydligt att ”Kunden betalar leverantörfakturor själv” och att X AB ”levererar betalförslag”. Att felaktiga uppgifter har tagits in i Y AB:s uppdragsdokumentation och vidarebefordrats till revisorn framstår som ett rent misstag. Att revisorn har fått felaktig information från Y AB om innehållet i de tjänster som Y AB utförde åt bolaget A är naturligtvis mycket beklagligt men torde alltså inte bero på annat än den mänskliga faktorn. X AB har emellertid haft svårigheter med att införa sina riktlinjer i Y AB:s verksamhet och Y AB:s tjänster har varit förknippade med kvalitetsproblem. På grund av detta pågår sedan en tid en nedläggning av Y AB.

X AB:s uppfattning är att revisionsbolaget har en organisation som säkerställer de i företaget verksamma revisorernas oberoende. Inom X AB finns fastställda riktlinjer och vägledningar som de anställda är skyldiga att följa vid bl.a. utförande av redovisningstjänster till revisionsklienter. Det framgår tydligt av dessa riktlinjer att biträde med verkställande av betalningar aldrig får tillhandahållas revisionsklienter. Redan vid antagande av ett nytt uppdrag måste en allsidig analys göras av möjligheten att tillhandahålla de tjänster som den potentiella kunden efterfrågar. För bl.a. detta arbete finns väl utvecklade databaserade verktyg. För att försäkra sig om efterlevnaden av X AB:s rutiner och riktlinjer genomförs både informations- och utbildningsinsatser gentemot de anställda. Inom Y AB har funnits en särskild s.k. implementeringsgrupp som har haft ansvar för nya uppdrag och att övervaka att uppdragen utförs i enlighet med X AB:s riktlinjer. De personer som har varit verksamma inom implementeringsgruppen har fått utbildning i bl.a. vilka tjänster som kan tillhandahållas revisionsklienter. Vid utförande av fristående rådgivning till revisionsklienter måste konsulten alltid noggrant stämma av möjligheten att lämna den efterfrågade rådgivningen med den valda revisorn. X AB har etablerade rutiner för sådana avstämningar.

X AB:s interna kvalitetskontroll är inriktad på att identifiera bl.a. oberoendehot. För en effektiv kvalitetskontroll samordnas granskningen avseende affärsservice (den del av X AB som tillhandahåller bl.a. ekonomiadministrativa tjänster) och revision så att denna sker samtidigt på

respektive kontor. X AB har på detta sätt goda möjligheter att fånga upp oberoendefrågorna och att förhindra att uppdrag utförs i strid med X AB:s riktlinjer.

RN gör följande bedömning.

Enligt 2 § 7 revisorslagen (2001:883) avses med nätverk en struktur för samarbete i vilken minst ett revisionsföretag ingår och som är av visst, i paragrafen närmare angivet slag. I förarbetena till revisorslagen uttalas att med struktur avses den organisatoriska koppling som skapas mellan de i samarbete ingående parterna. Vilken faktisk anknytning som måste finnas mellan ett eller flera revisionsföretag och ett eller flera andra företag för att ett nätverk ska anses föreligga framgår av punkterna 7 a–f i den nämnda paragrafen. Anknytningen kan t.ex. bestå i att företagen ifråga har ett gemensamt ägande eller en gemensam kontroll eller ledning (punkten 7 b). Ett tydligt exempel är när ett revisionsföretag och andra företag ingår i en koncern.¹

Enligt 21 § första stycket revisorslagen ska en revisor för varje uppdrag i sin revisionsverksamhet pröva om det finns omständigheter som kan rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet eller självständighet. I paragrafens första stycke 1 anges att revisorn ska avböja eller avsäga sig ett sådant uppdrag, om han eller hon eller någon annan i det nätverk där han eller hon är verksam a) har ett direkt eller indirekt ekonomiskt intresse i uppdragsgivarens verksamhet, b) vid rådgivning som inte utgör revisionsverksamhet har lämnat råd i en fråga som till någon del omfattas av granskningsuppdraget, c) uppträder eller har uppträtt till stöd för eller mot uppdragsgivarens ståndpunkt i någon rättslig eller ekonomisk angelägenhet, d) har nära personliga relationer till uppdragsgivaren eller till någon person i dennes ledning, eller e) utsätts för hot eller någon annan påtryckning som är ägnad att inge obehag. Enligt första stycket 2, den s.k. generalklausulen, ska en revisor också avböja eller avsäga sig ett uppdrag om det föreligger något annat förhållande av sådan art att det kan rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet eller självständighet. Enligt 21 § andra stycket behöver revisorn dock inte avböja eller avsäga sig uppdraget om det i det enskilda fallet föreligger sådana särskilda omständigheter eller har vidtagits sådana åtgärder som medför att det inte finns anledning att ifrågasätta hans eller hennes opartiskhet eller självständighet.

Ett registrerat revisionsbolag har ett ansvar för att förtroendet för att de inom bolaget verksamma revisorernas opartiskhet och självständighet kan upprätthållas. Detta kommer till uttryck i 20 § revisorslagen av vilken följer att revisionsverksamheten ska organiseras så att revisorns opartiskhet, självständighet och objektivitet säkerställs. En förutsättning för att enskilda revisorer ska kunna – på det sätt som revisorslagen kräver – pröva om det föreligger några omständigheter som kan rubba förtroendet för deras opartiskhet eller självständighet är att revisionsbolagen har system för att identifiera och hantera dylika hot.

RN konstaterar inledningsvis att X AB och dess dotterbolag Y AB, med hänsyn till att bolagen ingår i samma koncern, utgör ett nätverk i enlighet med 2 § 7 b) revisorslagen. Vidare konstaterar RN att X AB:s dotterbolag Y AB under tiden mars 2008–februari 2009 tog del i bolaget A:s medelsförvaltning genom att verkställa betalningar åt bolaget och att en revisor verksam vid X AB i november 2008 åtog sig uppdraget som bolaget A:s revisor. Att Y AB hade del i bolagets medelsförvaltning var en sådan omständighet som revisorn, för att kunna pröva förutsättningarna att åta sig uppdraget, borde ha fått kännedom om. Förhållandet uppmärksammades emellertid inte av X AB:s interna kontrollsystem varför revisorn inte fick korrekt information om saken. Det uppkomna hotet mot revisorns opartiskhet och självständighet visar att X AB:s system för att upptäcka sådana hot inte fungerade tillfredsställande. X AB har också i yttrande till RN vidgått att revisionsbolaget har haft svårigheter att införa sina riktlinjer i

¹ Prop. 2008/09:135, s. 136.

Y AB:s verksamhet och att Y AB:s tjänster har varit förknippade med kvalitetsproblem. Genom att inte ha haft ett tillräckligt effektivt kontrollsystem som upptäckte hotet mot revisorns opartiskhet och självständighet har X AB åsidosatt sina skyldigheter som registrerat revisionsbolag. X AB ska därför meddelas en disciplinär åtgärd.

Vid valet av disciplinär åtgärd gör RN följande överväganden. Den 4 december 2008 meddelade RN X AB erinran i ärende dnr 2008-591. Också i det ärendet var fråga om Y AB och om hur de ekonomiadministrativa tjänster som dotterbolaget erbjöd X AB:s och vid revisionsbyrån verksamma revisorers revisionsklienter påverkade revisorernas opartiskhet och självständighet i revisionsverksamheten. Att det nu aktuella ärendet rör en upprepad förseelse talar för att varning ska meddelas. Vid bestämmande av den disciplinära åtgärden beaktar emellertid RN att hotet mot nu aktuell revisors opartiskhet och självständighet endast pågick en kort tid efter meddelandet av erinran i december 2008. Den disciplinära åtgärden kan därför även i förevarande ärende stanna vid erinran.

Med stöd av 32 § andra stycket och 34 § revisorslagen (2001:883) meddelar RN X AB erinran.

Ärendet har avgjorts av RN genom dess tillsynsnämnd. I beslutet har deltagit hovrättspresidenten Sten Andersson, ordförande, justitierådet Kristina Ståhl, vice ordförande, rättschefen Vilhelm Andersson, advokaten Rune Brännström, auktoriserade revisorn Helena Dale, auktoriserade revisorn Bertel Enlund, direktören Per-Ola Jansson samt skattejuristen Kerstin Nyquist. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt närvarit direktören Peter Strömberg, chefsjuristen Adam Diamant, revisionsdirektören Gunnar Abrahamsson samt avdelningsdirektören Hannah Johnson som har föredragit ärendet.